

SZOCIÁLIS ÉS MUNKAÜGYI MINISZTERIUM

MUNKAVÁLLALÓI ISMERETEK ÉS GYAKORLATOK

MODULÁRIS TANANYAGEGYSÉG

HALLÁSSÉRÜLT TANULÓK SZÁMÁRA

AJÁNLÁS

2008

**Készült a
Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet munkacsoportjában,
gyógypedagógusok és speciális szakiskolai pedagógusok közreműködésével**

2731-08 Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok sh

Tananyagegység			tananyagegységhez tartozó összes tananyagelem				
			azonosítója	elmélet	óraszám		összes
azonosítója	elmélet	elméletigényes gyakorlat			gyakorlat		
sh/1.0/2731-08	Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok	sza	sh/1.1/2731-08	0	36	0	72
		sza	sh/1.2/2731-08	0	36	0	
		sza	sh/1.3/2731-08	0	32	0	64
		sza	sh/1.4/2731-08	0	32	0	

Megjegyzés: "sza" = szakmai alapképzés; "szk" = szakmai képzés

Az elméletigényes gyakorlati órák a tanár szempontjából elméletnek, a tanuló szempontjából gyakorlatnak számítanak, tehát ezt az időt a képzési időből a gyakorlatra fordított időként kell figyelembe venni.

Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok tananyagegység alkalmazása javasolt a modularizált szakképesítések kiegészítéseként.

A modul alkalmazása során a szakmai felkészítéssel egyidejű feladat:

- a tanulók munkavállalóvá válásának segítése;
- munkába állásuk és a munkaerő piacon való érvényesülésük támogatása, mivel az jelentősen függ attól, hogy milyen mértékben sikerült a képzés ideje alatt kialakítani bennük a megfelelő munkavállalói magatartást (munka iránti pozitív viszony, munkavállalói tájékozottság, munkahely keresési technikák alkalmazása, megbízható munkavégzés, stb.)
- az önálló életvitelre felkészítés érdekében mindazon ismeretek, magatartásnormák elsajátíttatása, melyek az önálló életkezdéshez és életvezetéshez elengedhetetlenek.

További megjegyzések:

A **Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok** tananyagegység (tananyagelemek) itt ajánlott tartalmát és óraszámát az adott szakképesítés szakmai- és vizsgakövetelményeit tartalmazó hatályos követelményrendszer (modultérkép és az adott munkakör betöltéséhez szükséges követelmények) alapján kell kiegészíteni.

A **Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok** tananyagegység elsajátítása a szabad sáv (20%) terhére, rehabilitációs órák felhasználásával, illetve délutáni foglalkozások alkalmával is történhet az iskolai rendszerű oktatás során. Az adaptálás során javasolt a tananyagegység elosztását a képzés teljes időtartamára tervezni (1 éves, 2 éves, 3 éves képzés)

Mivel az ún. munkatapasztalat-szerzés az egyik legfőbb kulcs a későbbi sikeres munkavállaláshoz, így kiemelt figyelmet kell arra fordítani, hogy a szakképesítéshez kapcsolódó gyakorlatokra ne csak tanműhelyben, iskolai körülmények között, hanem

gazdálkodó szervezetnél végzett egyedi képzési formában is sor kerüljön. A fenti tananyagegység kompetenciáinak sikeres megerősítése csak a javasolt képzés-szervezés esetén lehet hatékony.

A szakmai képzést még hatékonyan kiegészíthetik újabb tananyagegységek is. Ezek lehetnek:

- a 0001-06 azonosító számú, „A vállalkozások alapítása, működtetése, átszervezése, megszüntetése” megnevezésű szakmai követelménymodul alapján készült tananyagegységek
- a 2450-06 azonosító számú, „Egészségmegőrzés, egészségfejlesztés” megnevezésű szakmai követelménymodul alapján készült tananyagegység

További új tananyagegységként a helyi igényeknek megfelelők is alkothatók.

1. tananyagelem

A tananyagelem azonosítója:

sh/1.1/2731-08

A tananyagelem megnevezése:

Pályatervezés

Hozzárendelt feladatkompetencia

Személyes motivációit feltérképezi
Személyes szociális kompetenciáit feltérképezi
Beszédállapotának megfelelően kommunikációs szituációkban vesz részt
Konfliktuskezelést modellez
Hallássérülésének megfelelő egyéni pályatervet készít

Hozzárendelt szakmai ismeretalkalmazások

- A Önismeret, énkép fogalma, jelentősége
- A A szociális kompetenciák jelentősége a munkavállalás során
- A A kommunikáció fogalma, jelentősége; kommunikációs technikák
- B Verbális és nonverbális kommunikáció munkavállalási helyzetekben
- A Karriertervezés; az egyéni pályaterv elemei
- C Önfelkészítési gyakorlatok, tréningek

Hozzárendelt szakmai készségek

- 4 Köznyelvi nyelvhasználat jelnyelvi megsegítéssel
- 4 Olvasott szöveg megértése jelnyelvi megsegítéssel
- 4 Fogalmazás írásban
- 3 Szakmai nyelvű beszédkésztség jelnyelvi megsegítéssel
- 4 Elemi szintű számítógéphasználat

Hozzárendelt módszerkompetenciák

Lényegfelismerés (lényeglátás)
Áttekintő képesség
Okok feltárása
Tervezés
Értékelés

Hozzárendelt személyes kompetenciák

Külső megjelenés
Felelősségtudat
Megbízhatóság
Önfegyelem
Fejlődőképesség, önfelkészítés

Elhivatottság, elkötelezettség
Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
Pontosság

Hozzárendelt társas kompetenciák

Udvariasság
Irányíthatóság
Interperszonális rugalmasság
Adekvát metakommunikáció
Konfliktusmegoldó készség
Konszenzuskészség

Tanulói tevékenységforma

Csoportos helyzetgyakorlat 60%
Elemzés készítése (kommunikációs megsegítéssel) tapasztalatokról 20%
Jegyzetkészítés (kommunikációs megsegítéssel) eseményről kérdéssor alapján 10%
Tesztfeladat megoldása 10%

A képzési helyszín jellege

Tanterem
Szaktanterem
Kabinetterem
Számítógép-terem

Képzési idő/ képzési órák jellege/ tanulói létszámkeret

36 óra elméletigényes gyakorlat csoportbontásban

A tananyagelem tartalmának rövid meghatározása:

Az önismeret, énkép fogalma, jelentősége. Az önmagunkról alkotott kép mások tükrében (munkatársak, munkaadók). A fogyatékoság egyéni jellege, mint a munkavállalói szerepkört nehezítő tényező, illetve annak kompenzálási lehetőségei. Munkavállalási és szociális kulcskompetenciák. Diagnózis és személyiségfejlesztés. Tréningek és önfejlesztő gyakorlatok.

Kommunikációs ismeretek és gyakorlatok. A kommunikáció fogalma, jelentősége. Verbális és nonverbális kommunikáció munkavállalási helyzetekben. Kommunikációs technikák. Konfliktuskezelés. Kommunikációs tréningek és önfejlesztés. A nehezített kommunikáció szerepe a munkahelyi kapcsolatainak alakításában, munkavégzésében.

Belső motivációk felfedése és megerősítése. Karriertervezés, egyéni pályaterv készítése az ok-okozati összefüggések elemzése tükrében.

2. tananyagelem

A tananyagelem azonosítója:

sh/1.2/2731-08

A tananyagelem megnevezése:

Munkavállalási ismeretek és gyakorlatok I.

Hozzárendelt feladatkompetencia(-ák)

Ezt a részt az adott szakképesítés szakmai- és vizsgakövetelményeit tartalmazó hatályos követelményrendszer (modultérkép és az adott munkakör betöltéséhez szükséges követelmények) alapján kell kiegészíteni.

A hallássérülésből adódó hátrányok csökkentésére szolgáló szituációs gyakorlatokat végez.

Felismeri és egyéni terveiben megerősíti a munkavállalás és a felnőtt életvitel kapcsolatát.

Felelős karrierdöntéseket hoz az ok-okozati összefüggések, következmények felismerésének megsegítésével.

Virtuális munkaszerződést köt, gyakorolja a béralku technikákat kommunikációs megsegítéssel.

Regisztrálja, elemzi és értékeli az eddig megszerzett munkatapasztalatait, egyéni kompetenciatérképet készít segítségével.

Megismeri és elfogadja (interiorizálja) az adott munkakör betöltéséhez szükséges munkaadói elvárásokat

Megismeri és megtanulja használni, alkalmazni a munkavégzéshez szükséges speciális segédeszközöket.

Felméri az adott munkavégzés esetleges egészségkárosító hatásait, annak kiküszöbölési lehetőségei.

Hozzárendelt szakmai ismeretalkalmazások

- A A munka jelentősége és hatása a felnőtt életvitelre, társadalmi beilleszkedésre
- B Önálló egzisztencia kialakításához szükséges követelmények; pénzkezelés
- A A munkaszerződés jelentősége; legfőbb elemei a szövegértést megsegítő technikák alkalmazásával.
- B A betöltendő munkakörrel kapcsolatos elvárások; feladatok; munkakörülmények.
- A Munkatapasztalatok hatása a munkavállalásra

Hozzárendelt szakmai készségek

- 4 Köznyelvi nyelvhasználat jelnyelvi megsegítéssel
- 5 Olvasott szöveg megértése jelnyelvi megsegítéssel
- 4 Fogalmazás írásban
- 3 Szakmai nyelvű beszédképesség jelnyelvi megsegítéssel
- 3 Elemi számolási készség
- 1 Elemi szintű számítógéphasználat

Hozzárendelt módszerkompetenciák

Lényegfelismerés (lényeglátás)
Rendszerező képesség
Nyitott hozzáállás
Információgyűjtés
Helyzetfelismerés
Körültekintés, elővigyázatosság

Hozzárendelt személyes kompetenciák

Fejlődőképesség, önfejlesztés
Felelősségtudat
Döntésképesség
Külső megjelenés
Kézügyesség
Önfegyelem

Hozzárendelt társas kompetenciák

Meggyőzőkészség
Konszenzus készség
Motiválhatóság
Kapcsolatteremtő készség a kommunikációs technikák alkalmazásával
Adekvát metakommunikáció

Tanulói tevékenységforma

Csoportos helyzetgyakorlat 50%
Elemzés készítése (kommunikációs megsegítéssel) tapasztalatokról 20%
Információk önálló rendszerezése (kommunikációs megsegítéssel) 10%
Válaszadás szóban mondatszintű kérdésekre (kommunikációs megsegítéssel) 20%

A képzési helyszín jellege

Tanterem
Számítógép-terem
Üzemlátogatás (adott munkakörhöz kötődően)

Képzési idő/ képzési órák jellege/ tanulói létszámkeret

36 óra elméletigényes gyakorlat csoportbontásban

A tananyagelem tartalmának rövid meghatározása:

A munka jelentősége a felnőtt életvitelben, a társadalmi szerepvállalás fontossága („*Fontos vagyok*”). Felelősség. A munka értéke, béralku; pénzkezelés; egzisztencia. Banki ismeretek, megtakarítás és hitel. Munkaköri követelmények.

Munkaadói elvárások:

Közlekedés a munkahelyre, mobilitási hajlandóság, fokozott mobilitást követelő munkakörök

Munkaidő, pontos érkezés

A munkaruha, védőruha helyes használata

A munkatársi hierarchia elfogadása, beilleszkedés

Munkahelyi viselkedés, munkatársi viszonyok.

Az utasítások, szabályok betartása

Tájékozódás a jelzések alapján

Munkahelyi rend fenntartása, a technológiai sorrend követése

Biztonságos és fegyelmezett munkavégzés

Együtműködés a munkatársakkal

Főnök-beosztott munkaviszony eredményes kialakítása

A bírálat, kritika elfogadása

Önálló munkavégzés, szükség esetén segítség kérése

A (minőségi) elvárásoknak való megfelelni tudás

Megfelelő tempójú, hatékony munkavégzés

Az eszközök, gépek biztonságos használata a hallássérülés mértékének megfelelően

Figyelmes és pontos munkavégzés

A munkaterület és –környezet tisztán tartása

Udvarias, barátságos viselkedés

A magántulajdon tiszteletben tartása

A rendszeres munkavégzés iránti igény megszilárdulása

Betegség, akadályoztatás esetén a megfelelő intézkedések megtétele

Adminisztrációs, regisztrációs kötelességek ellátása

A megváltozott munkaképességű munkavállalókra vonatkozó munkavállalói jogok és kötelességek ismerete, alkalmazása

A munkatapasztalat jelentősége. A szakképzettséghez kapcsolódó egyéni tapasztalatszerzés gazdálkodó szervezetnél, a tapasztalatok összegzése, dokumentálása, egyéni kompetenciatérkép összeállítása.

3. tananyagelem

A tananyagelem azonosítója:

sh/1.3/2731-08

A tananyagelem megnevezése:

Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok II.

Hozzárendelt feladatkompetencia(-ák)

A munkaviszony létrehozásával, megszüntetésével kapcsolatos legfőbb ismereteket elsajátítja.

Álláskeresési gyakorlatokat, tréninget végez.

Önéletrajzot, motivációs levelet készít.

Felkészül az állásinterjúra.

Megismeri a magyarországi munkaügyi szervezetek szolgáltatásait és azokat igénybe veszi.

Megismeri a magyarországi rehabilitációs foglalkoztató cégeket, vállalatokat.

Integrált és szegregált foglalkoztatás jelentőségének megismerése.

Hozzárendelt szakmai ismeretalkalmazások

- A Munkavállalói jogok és kötelességek, alapvető jogi szabályozása
- A Munkaviszony (alkalmazotti, vállalkozói, alkalmi) létrehozásának és megszüntetésének legfőbb szabályai
- A Álláskeresési technikák, alkalmazásuk
- B Önéletrajz, motivációs levél, telefonos és személyes interjú elemei
- C Munkaügyi szolgáltatások rendszere, igénybe vételének szabályai
- A Megváltozott munkaképességűekre vonatkozó jogszabályok
- A Rehabilitációs foglalkoztatásra vonatkozó szabályok, törvényi rendelkezések

Hozzárendelt szakmai készségek

- 4 Szakmai nyelvű beszédképesség jelnyelvi megsegítéssel
- 3 Szakmai nyelvű hallott szöveg megértése jelnyelvi megsegítéssel
- 3 Szakmai nyelvi írásképesség, fogalmazás írásban

Hozzárendelt módszerkompetenciák

- Információgyűjtés
- Helyzetfelismerés
- Eredményorientáltság
- Emlézőképesség
- Kritikus gondolkodás
- Gyakorlatias feladatértelmezés

Hozzárendelt személyes kompetenciák

Kockázatvállalás
Önállóság
Szervezőkészség
Külső megjelenés
Szorgalom, igyekezet
Terhelhetőség

Hozzárendelt társas kompetenciák

Kapcsolatteremtő készség
Meggyőzőkészség
Interperszonális rugalmasság

Tanulói tevékenységforma

Csoportos helyzetgyakorlat 50%
Elemzés készítése (kommunikációs megsegítéssel) tapasztalatokról 10%
Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás (kommunikációs megsegítéssel) 10%
Információk feladattal vezetett rendszerezése (kommunikációs megsegítéssel) 20%
Információk önálló rendszerezése 10%

A képzési helyszín jellege

Tanterem
Látogatás munkaügyi szervezetnél
Látogatás megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató cégeknél.

Képzési idő/ képzési órák jellege/ tanulói létszámkeret

36 óra elméletigényes gyakorlat csoportbontásban

A tananyagelem tartalmának rövid meghatározása:

Munkavállalói jogok, kötelességek (munkaügyi jogszabályok, munkaviszony, szabadság, stb.). Munkaviszony létesítése, szüneteltetése, megszüntetése. Egészségbiztosítás, nyugdíjbiztosítás; jövedelem és köztehervállalás. Az alkalmazotti munkakörök sajátosságai. A vállalkozói munkakörök sajátosságai. Egyéni és társas vállalkozás tervezése, indítása, megszüntetése. Alkalmi munkavállalás. Munkavállalás külföldön.
Rész munkaidő, távmunka a megváltozott munkaképességű munkavállalók számára.
Megváltozott munkaképesség fogalma, típusai.
Megváltozott munkaképességű munkavállalókra vonatkozó jogszabályok, illetmények.
Álláskeresési ismeretek és gyakorlatok, tréning. Álláskeresés és belső motiváció. Álláskeresés és kapcsolati háló. Álláskeresési technikák. Önéletrajz és motivációs levél. Felkészülés az állásinterjúra. Álláskeresési tréning, gyakorlatok.

Munkaügyi szervezetek; tanácsadás, támogatás. A magyarországi munkaügyi szervezetek jelentősége, struktúrája. Az álláskeresés támogatása.
Megváltozott munkaképességű munkavállalók munkaerő piaci helyzete Magyarországon.
Rehabilitációs foglalkoztatás.

4. tananyagelem

A tananyagelem azonosítója:

sh/1.4/2731-08

A tananyagelem megnevezése:

Egyéni átvezetés tervezése

Hozzárendelt feladatkompetencia(-ák)

Felkészül az iskolából a munkába történő átmenetre
Tanulmányozza a megváltozott munkaképességűek munkaerő piaci lehetőségeit
Magáévá teszi az egész életen át tartó tanulás belső igényét, előkészül a felnőttképzésre
Tanulmányozza a hallássérültek továbbtanulási, szakmaszerzési lehetőségeit.
Felkészül egy esetleges pályamódosításra
Egyéni átvezetési tervet készít (és megvalósítja egyes elemeit).

Hozzárendelt szakmai ismeretalkalmazások

- B Munkavállalást támogató szolgáltatások
- B Tudnivalók, teendők munkahelyváltáskor, átmeneti és tartós állásnélküliség esetén
- C Szakmai továbbképzés, átképzés lehetőségei a hallássérültek számára, az egész életen át tartó tanulás követelménye
- A Egyéni átvezetési terv fogalma, fő elemei

Hozzárendelt szakmai készségek

- 4 Szakmai nyelvű beszédképesség (kommunikációs megsegítéssel)
- 5 Szakmai nyelvű hallott szöveg megértése (kommunikációs megsegítéssel)
- 3 Olvasott szakmai szöveg megértése (kommunikációs megsegítéssel)
- 2 Szakmai nyelvi írásképesség, fogalmazás írásban (kommunikációs megsegítéssel)

Hozzárendelt módszerkompetenciák

Általános tanulóképesség
Új ötletek, megoldások kipróbálása
Tervezés
Módszeres munkavégzés
Gyakorlatias feladatértelmezés
Intenzív munkavégzés

Hozzárendelt személyes kompetenciák

Fejlődőképesség, önfejlesztés

Külső megjelenés
Önállóság
Önfegyelem
Kitartás
Felelősségtudat

Hozzárendelt társas kompetenciák

Visszacsatolási készség
Kommunikációs rugalmasság
Határozottság
Kompromisszum-készség

Tanulói tevékenységforma

Csoportos helyzetgyakorlat 50%
Elemzés készítése tapasztalatokról (kommunikációs megsegítéssel) 30%
Információk feladattal vezetett rendszerezése (kommunikációs megsegítéssel) 15%
Információk önálló rendszerezése (kommunikációs megsegítéssel) 5%

A képzési helyszín jellege

Tanterem
Látogatás munkaügyi szolgáltató szervezeteknél
Látogatás megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató cégeknél.

Képzési idő/ képzési órák jellege/ tanulói létszámkeret

36 óra elméletigényes gyakorlat csoportbontásban

A tananyagelem tartalmának rövid meghatározása:

Nyomon követés. Az iskolából a munkába való átmenet nehézségei. Munkába állítást támogató (ún. *jobcoach*) szolgáltatások igénybe vétele.

A tartós munkavállalás feltételei. Munkahelyi diszkrimináció, előítéletek felismerése.

Munkahelyváltás. Pályamódosítás. Az egész életen át tartó tanulás igénye és követelménye.

Felnőttképzésben való részvétel. Pozitív diszkrimináció fogalma

Az átmeneti és tartós munkanélküliség. Esélyegyenlőségi törvény ismerete

Egyéni átvezetési terv készítése („*Az első munkahelyem*”):

Motivációk és képességek felmérése

Munkaerő-piaci lehetőségek felmérése

A foglalkoztatási módok áttekintése (integrált munkahelyek)

Személyes kapcsolatrendszer feltérképezése

Álláshirdetések gyűjtése, rendszerezése

Információk gyűjtése a konkrét állásról

Előzetes telefonos egyeztetés, interjú
Önéletrajz és motivációs levél készítése
Felvételi beszélgetés, személyes állásinterjú
Szerződéskötés
Munkába állás, próbaidő
Beilleszkedés, befogadás
Beválás és utánkövetés
Kezdeti kudarcok kezelése
Tartós munkavállalás menedzselése
Képzés és kompetenciabővítés
Munkanélküliség kezelése

II. MÓDSZERTANI AJÁNLÁS A HALLÁSSÉRÜLT TANULÓK SZAKMAI KÉPZÉSÉHEZ

Biztosítani kell a hallássérült, illetve eltérő képességű, halmozottan sérült tanulók tanulási akadályozottságának megfelelően differenciált gyakorlatorientált képzés lehetőségét, olyan **oktatókabin** létrehozását, ahol lehetőség van

- kiscsoportos (bontott) szervezeti formában az elméleti ismeretek gyakorlatba ágyazott megerősítésére,
- a sokoldalú szemléltetésre,
- a speciális eljárások alkalmazására,
- a megfelelő ülésrend kialakításával a hallássérült tanuló beszédmegértését a jó szájrólolvasási képpel biztosítani.

A hallássérült tanulók oktatásához szükség van:

- a padok olyan elrendezésére, hogy minden tanuló láthassa az oktató pedagógus száját (szájrólolvasási kép nyújtása)
- jól megvilágítható tábla
- mágnes tábla
- írásvetítő, projektor, számítógép
- oktatófilm, filmfeliratozó
- rajzos szemléltető eszközökre, folyamatábrákra
- fogalomtárra és szakmai jelszótárra

A hallássérült tanulók érdekében az oktatási folyamatban szükség szerint alkalmazható:

- jeltolmács
- gyógypedagógus
- a pedagógiai munkát segítő asszisztens
- pszichológus

A tananyag feldolgozása során követendő szempontok:

- az ismeretek kis lépésben történő, a szemléletesség, fokozatosság és tantárgyi koncentráció elvei szerinti feldolgozása
- az elméleti ismeretek gyakorlatba ágyazott elsajátítása
- a gyakorlati feladatok megoldása előtt fontos meggyőződnünk arról, hogy a hallássérült tanulók tökéletesen megértették azt.
- az ismeretek többszöri ismétlés általi megerősítése (az alapvető ismeretek folyamatos felidézése)
- a hiányzó ismeretek haladéktalan pótlása, a gyengébb ismeretek megerősítése
- a vizsgakövetelményekben megfogalmazott tananyagtartalmak hangsúlyozott megjelenítése (vizsgatréningek beépítése)
- lényeges elemek kiemelése, ok-okozati összefüggések megértetése,
- rész-egész viszonyának bemutatása
- a kognitív képességek folyamatos erősítése
- az eredményes tanulási tevékenység érdekében törekedni kell valamennyi tanulónk számára megtalálni a kapaszkodókat, elsajátítani a megfelelő tanulási módszereket
- a tanulók nyelvi és kommunikációs készségének állandó fejlesztése,
- a tanítás-tanulás folyamatában mindvégig érvényesíteni az egyénre szabott ellenőrzést-értékelést.

A hallássérültekkel való **kommunikáció során van néhány alapvető, betartásra érdemes szabály**, amely megnövelheti a közlés hatékonyságát. Ezek a következők:

- kifejező, nem túl gyors beszéd,
- kis távolság a beszélő és a hallássérült között (de nem túl közeli 0,5-2m.),
- az arcnak mindig jól láthatónak kell lenni a szájról olvasás megsegítése érdekében (az arckifejezés, jó információforrás).
- ne magyarázzunk a tábla felé fordulva,
- fontos a figyelem felkeltése,
- a figyelem elterelő tényezők lehetőség szerinti kiszűrése,
- az oktató legyen együtt érző (figyelni és érteni sok erőt igényel) türelmes, következetes
- az utasítások legyenek rövidek, lényegre törőek.

A hallássérült fiatalok fokozott figyelmet és ellenőrzést igényelnek önálló munkájuk során.

Javasoljuk olyan kiadványok beszerzését, amely a hallássérültekkel kapcsolatba kerülő nem szurdopedagógusoknak segít a hallássérült fiatalokra jellemző pszichés tulajdonságok megismerésével és a velük való foglalkozás alapvető módszereinek bemutatásával

1. számú melléklet

A MUNKAVÁLLALÓI ISMERETEK ÉS GYAKORLATOK TANANYAGEGYSÉG HELYE A KÉPZÉS SZERKEZETÉBEN 2 SZAKKÉPZÉSI ÉVFOLYAM ESETÉN (Javaslat)

*A **Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok** c. tananyagegység (tananyagelemek) ajánlott tartalmát és óraszámát az adott szakképesítés követelményrendszerének megfelelően kell kialakítani. A **Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok** c. tananyagegység elsajátítása a szabad sáv (20%) terhére történhet az iskolai rendszerű oktatás során. Az adaptálás során javasolt a tananyagegység elosztását a képzés teljes időtartamára tervezni.*

Mivel az ún. munkatapasztalat-szerzés az egyik legfőbb kulcstevékenység a későbbi sikeres munkavállaláshoz, így kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy a szakképesítéshez kapcsolódó gyakorlatokra ne csak tanműhelyben, iskolai körülmények között, hanem gazdálkodó szervezetnél végzett egyedi képzési formában is sor kerüljön. A tananyagegység kompetenciáinak sikeres megerősítése a javasolt képzés-szervezés esetén lehet hatékony.

A sajátos nevelési igényű, illetve azon belül a fogyatékos tanulók esetén a tananyagegység adott szakképesítéshez való igazításán túl szükséges a fogyatékoság típusa szerinti specifikus adaptálás is.

Példa egy választott szakképesítés szabadsávjában történő elhelyezésre:

A 000 000 000 0000 00 azonosító számú, megnevezésű szakképesítés időterve

1. szakképzési évfolyam

	Kötelező sáv																									Szabad sáv						2 +1					
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.	33.	34.	35.		
1.																																					
2.																																					
3.																																					
4.																																					
5.																																					
6.																																					
7.																																					
8.																																					
9.																																					
10.																																					
11.																																					
12.																																					
13.																																					
14.																																					
15.																																					
16.																																					
17.																																					
18.																																					
19.																																					
20.																																					
21.																																					
22.																																					
23.																																					
24.																																					
25.																																					
26.																																					
27.																																					
28.																																					
29.																																					
30.																																					
31.																																					
32.																																					
33.																																					
34.																																					
35.																																					
36.																																					

A szakmai program készítésekor az időtervben feltüntetett szabad sávot kötelező kitölteni új tananyagegységekkel, és/vagy a központi programban szereplő kötelező tananyagegységek időkeretének növelésével.

Új tananyagegységek lehetnek:

- a 0001-06 azonosító számú, „A vállalkozások alapítása, működtetése, átszervezése, megszüntetése” megnevezésű szakmai követelménymodul alapján készült tananyagegységek
- a 2450-06 azonosító számú, „Egészségmegőrzés, egészségfejlesztés” megnevezésű szakmai követelménymodul alapján készült tananyagegység

További új tananyagegységként a helyi igényeknek megfelelők is alkothatók.

2. számú melléklet

FOGALMAK ÉRTELMEZÉSE

(a jelenleg hatályos közoktatási törvény, a szakképzési törvény, és a 20/2007. (V. 21.) SZMM rendelet értelmező rendelkezései, valamint a 21/2007. (V. 21.) SZMM rendelet 5. számú melléklete alapján)

A tanulói felvétel feltételeihez:

Egészségügyi alkalmassági vizsgálat: olyan orvosi vizsgálat, amelynek célja annak megállapítása, hogy a szakmai képzésre jelentkező testi adottságai és egészségi állapota alapján képes-e felkészülni a választott szakképesítés birtokában ellátható munkatevékenységre, képes-e azok elvégzésére, és annak során nem kerül-e veszélybe egészsége [a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (továbbiakban: Kt.) 67. § (3) bekezdése szerint]

Pályaalkalmassági követelmény: a szakmai képzésre jelentkező egyéni képességeivel és személyiségével szemben támasztott feltételek, amelyek alkalmassá teszik a képzésben való részvételre, illetve amelyek birtokában képes a választott szakképesítéssel betölthető munkakör megfelelő ellátásra (Kt. 67. § (3) bekezdése szerint).

Szakmai alkalmassági követelmény: a képzésre jelentkező számára meghatározott követelmény, amelynek vizsgálata alapján megállapítható, hogy a vizsgázó rendelkezik-e a felkészülési (képzési) szakasz eredményes elvégzéséhez szükséges optimálisan kifejleszhető képességekkel (Kt. 67. § (3) bekezdés szerint). (A pályaalkalmassági követelményeket és a szakmai alkalmassági vizsga követelményeit a felvételi tájékoztatóban nyilvánosságra kell hozni.)

A szakképesítés követelménymoduljaihoz:

Feladatprofil: a szakképesítés megszerzése birtokában betölthető munkakörben elvégzendő feladatok csoportokba rendezett listája

Időkeret: a szakmai tantárgyak, illetve tananyagegységek (modulok) tananyagelemek elsajátításához a képzés során rendelkezésre álló, tanítási órákban megadott idő

Kompetenciaprofil: a feladatprofil és a tulajdonságprofil együttesen

Módszerkompetencia: a munkatevékenység során a személy munkamódszerére, munkastílusára, problémamegoldására és gondolkodására jellemző, a személynek a munkafolyamat meghatározásában játszott szerepét, a tevékenységhez való viszonyát, valamint tevékenységének minőségét leíró ismérvek

Szakmai ismeretek: a munkatevékenység során **közvetlenül** alkalmazott, a műveletek sorrendjére, technológiai szabályokra, a műveletek során használt anyagok, tárgyak, eszközök egymásra gyakorolt hatására, az összetettebb eszköz- és forráshasználatra, az alkalmazott számszerű paraméterekre és minőségi jellemzőkre, továbbá a munka közben szokásosan előforduló, szükséges döntéseket meghatározó, valamint a munkavégzés feltételeire és hatásaira, a műveleti előírásoktól, munkabiztonsági, környezetvédelmi szabályoktól való eltérés kockázataira és következményeire vonatkozó információk és adatok.

A szakmai ismeret alkalmazási típusainak megállapításakor alapvetően az önállóságot, a sebességet, az eredményességet kell vizsgálni és az ismeret alkalmazását a három szempont együttes mérlegelése után kell minősíteni.

Típusai:

A szakmai ismeretek alkalmazási típusának megítélésekor nem kell figyelembe venni, hogy az ismeret mennyire bonyolult, megtanulásához milyen alapismeretekre van szükség stb.

“A” típus (legmagasabb)

Önálló, gyors és hibátlan ismeretalkalmazás.

Ilyen típusú ismeretalkalmazást olyan munkafeladatok esetében célszerű megkövetelni, ahol a munkafeladat kockázattal jár (baleseti, környezeti, kártételi stb.); egyszerűek, előre tervezhetők, ismerhetők a körülmények, feltételek; valamint a kompetencia pótolhatatlan, hiánya vagy hibázás esetén megghiúsul a munkatevékenység.

“B” típus

A szokásos munkahelyi körülmények között hibátlan ismeretalkalmazás, hibázás esetén megghiúsul a munkatevékenység.

“C” típus (középső)

A szokásos munkahelyi körülmények között közvetlen személyes vezetői, szakmai irányítás, közreműködés nélkül, de források, segédeszközök igénybevételének lehetősége mellett; tájékozódásra, előzetes próbára, segédtevékenységekre is elegendő idő alatti; összességében, illetve önellenőrzés és javítás után megfelelő minőségű eredménnyel történő ismeretalkalmazás.

Ilyen típusú ismeretalkalmazást olyan munkafeladatok esetében célszerű megkövetelni, ahol a munkafeladat nem jár munkabiztonsági, környezeti, illetve jelentős anyagi kártételi kockázattal; összetettek, de meghatározó elemeikben előre tervezhetők, ismerhetők a körülmények, feltételek; valamint a kompetencia nehézségek árán kiváltható, hiánya vagy hibázás esetén általában nem hiúsul meg a munkatevékenység.

“D” típus

Részben közvetlen személyes vezetői, szakmai irányítással, részben önállóan végzett megfelelő ismeretalkalmazás.

“E” típus (legalacsonyabb)

A szokásos munkahelyi körülmények között vezetői, szakmai irányítás mellett, személyes, a feladatra célzott segítség lehetősége mellett; kérdésfeltevésre, feladat közbeni értelmezésre, tájékozódásra, eszközhasználatra elegendő idő alatti; a hiba ismeretében javított, legalább egyes meghatározó részleteiben megfelelő minőségű ismeretalkalmazás.

Ilyen típusú ismeretalkalmazást olyan munkafeladatok esetében célszerű megkövetelni, ahol a munkafeladat nem jár munkabiztonsági, környezeti, illetve anyagi kártételi kockázattal; összetettek, csak egyes elemeikben tervezhetők,

ismerhetők a körülmények, feltételek; valamint a személyes szerep közreműködésre, részvételre korlátozódik.

Szakmai készség: A szakképesítésre jellemző munkatevékenység automatikus, a tudat közvetlen irányítása nélkül működő összetevője, eleme, amelynek szintje az adott készség birtoklása révén végezhető tevékenységi terület terjedelmét tükrözi.

Szintjei:

5. szint

A szakember a szokásostól eltérő munkahelyi körülmények között is képes a tanult ismeretek magas szintű, önálló, gyors, hibátlan és szakszerű alkalmazására, tevékenységének és a munka eredményének önálló ellenőrzésére.

4. szint

A szakember a szokásostól eltérő munkahelyi körülmények között is, közvetlen vezetői, illetve szakmai irányítás nélkül, önállóan, gyorsan, kevés hibával képes a tanult ismeretek szakszerű alkalmazására, a munka eredményének ellenőrzésére, a feltárt hibák javítására.

3. szint

A szakember a szokásos munkahelyi körülmények között közvetlen vezetői, illetve szakmai irányítás nélkül, források és segédeszközök igénybevételével képes a tanult ismeretek önálló, gyors és szakszerű alkalmazására, a feltárt hibák javítására.

2. szint

A szakember a szokásos munkahelyi körülmények között, rendszeres irányítás mellett képes a munkavégzésre, illetve a feladat ellátására, a hibák segítségével történő feltárására és azok önálló javítására.

1. szint

A szakember a szokásos munkahelyi körülmények között folyamatos irányítás és célzott segítségnyújtás mellett képes a munkavégzésre, illetve a feladat ellátására, az ismeretek megfelelő minőségű alkalmazására.

Szakmai kompetencia: A szakképesítésnek megfelelő munkafeladatok elvégzésére való képesség, alkalmasság

Szakmai követelménymodul: A szakképesítés szakmai követelményeinek általában más szakképesítés(ek) követelményeivel való összevetése útján keletkező meghatározott része, egyedi szakképesítések esetén lehet annak egésze. Egyedi jellegű szakképesítések esetén követelménymodul keletkezhet követelmények feladatcsoportokhoz kötődő megbontásával is. A szakképesítés követelménymoduljainak összessége tartalmazza a szakképesítés valamennyi a szakmai és vizsgakövetelményben rögzített szakmai kompetenciáját.

Szakmai tananyag: A képzési folyamat teljes tartalma, melynek része egyrészt a tanuló felé irányuló minden olyan, a képzőtől (iskolától) származó és tervezett hatás, amely célzottan a kompetenciaprofilban rögzített eredmények elérését (kompetencia többlet megszerzését) szolgálja, másrészt a kompetenciák elsajátításához, megszerzéséhez szükséges tanulói tevékenységek, cselekvések, illetve az ezeket leíró tanulói munkaformák.

Szakmai tantárgy: A szakmai és vizsgakövetelmény teljesítéséhez a szakképesítés központi programjában megadott tananyagelemeknek az ott megadottól eltérő csoportosításával az oktatási intézmény által a helyi szakmai programjában meghatározott elméleti, gyakorlati, vagy elméletigényes gyakorlati tananyagrészt.

Személyes kompetencia: azok a személyes tulajdonságok (adottságok, jellemvonások, értelmi és érzelmi viszonyulások), amelyek megléte elősegíti, illetve lehetővé teszi a munkatevékenység hatékony és eredményes elvégzését,

Tananyagegység: A szakképesítés központi programjában megadott tananyagrészt, amely azonos illetve közvetlenül kapcsolódó képzési célt szolgáló tananyagelemekből képződik.

Tananyagelem: A tananyagelem a képzési folyamat tervezési-szervezési, – a központi programban tovább nem bontott – része. A tananyagelemek összessége lefedi a szakképesítés megszerzéséhez szükséges teljes szakképzési tananyagot.

Társas kompetencia: a munkatevékenységben résztvevőkkel, illetve ügyfelekkel (azon személyek, akikre a munkatevékenység irányul) való közvetlen kapcsolatot, a velük összefüggő cselekvéseket, különösen az együttműködés, a kommunikáció és a konfliktuskezelés milyenségét leíró jellemzők.

Tulajdonságprofil azoknak a tulajdonságoknak (alkalmazott szakmai ismeretek, szakmai készségek, képességek, módszer, társas, és személyes kompetenciák) a listája, amelyek birtoklása révén a személy képes a szakképesítés birtokában a munkafeladatok elvégzésére,

A vizsgáztatási követelményekhez:

Gyakorlati vizsgatevékenység: a szakképesítés birtokában végezhető munkatevékenységgel azonos vagy azt pontosan modellező tevékenység a szakmai vizsga során.

Írásbeli vizsgatevékenység: a szakképesítés birtokában végezhető munkatevékenységgel azonos vagy azt pontosan modellező, a vizsgázó által készített (kiegészített), papíron vagy elektronikusan rögzített vizsgaproduktumot eredményező tevékenység a szakmai vizsga során.

Interaktív (számítógépes) vizsgatevékenység: a szakképesítés birtokában végezhető munkatevékenységgel azonos vagy azt pontosan modellező, általában számítógép használata mellett végzett vizsgatevékenység, melynek során a számítógépes program a vizsgázó tevékenységét előre meghatározottan befolyásolja.

Komplex vizsgatevékenység a komplex vizsgafeladat megoldása során a vizsgázó meghatározó arányban gyakorlati vizsgatevékenységet végez, és tevékenysége kiegészül egyes meghatározott kompetenciák felmérésére szolgáló szóbeli, interaktív, vagy írásbeli vizsgatevékenységgel.

Szintvizsga: a gyakorlati képzés szervezője által szervezett vizsga annak mérésére, hogy a tanuló a szakmai alapképzés során elsajátította-e az irányítás melletti munkavégzéshez szükséges kompetenciákat.

Szóbeli vizsgatevékenység: a szakképesítés megszerzése révén végezhető munkatevékenységgel azonos vagy azt pontosan modellező, vizsgáztató jelenlétében folyó, jellemzően szóbeli információközléssel járó tevékenység a szakmai vizsga során

Vizsgafeladat: A szakmai vizsga tartalmi és értékelési egysége. Tartalma a szakképesítés birtokában ellátható munkafeladattal azonos, vagy azt pontosan modellezi. A vizsgázó vizsgafeladatot a hozzárendelt vizsgatevékenység végzése során teljesíti.

Vizsgarész: a szakmai vizsgaszervezési és értékelési egysége, a hozzárendelt követelménymodulban meghatározottak elsajátításának felmérését szolgáló egysége. A vizsgarészben a vizsgázó egy, vagy több vizsgafeladatot teljesít.

Vizsgatevékenység: A vizsgázótól a vizsgafeladat teljesítése során elvárt tevékenység, amelynek keretében a vizsgázó szakmai kompetenciájának mérésére és értékelésére sor kerül. A vizsgatevékenység lehet szóbeli, írásbeli, interaktív (számítógépes), gyakorlati, és komplex.